

PAŽYMA Nr. NV- 2022-10-10				
ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-22-1637 TAIS-22-11903(2)		DĖL GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Taip (svarstymo Seime data – lapkritis)	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Nesvarstyta	Svarstyti: ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis

DALYKINIS VERTINIMAS	Siūlomos pagrįstos priemonės, kurios padės išspręsti nustatytą problemą	Iš dalies
	Siūlomas sprendimas pagrįstas įrodymais (duomenimis, faktine informacija)	Iš dalies
	Teisės akto projektas parengtas laikantis Vyriausybės darbo reglamento reikalavimų dėl derinimo subjektų, terminų, projekto lydimosios medžiagos	Taip
	Teisėkūros procesas buvo įtraukus, užtikrinant tinkamą suinteresuotų asmenų informavimą ir dalyvavimo sąlygas	Taip
TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	☒ Esminės ☒ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☐ Pastabų nėra	

PROJEKTO TIKSLAS	<p>Nustatyti prieinamumo reikalavimus tam tikriems skaitmeninės rinkos gaminiams / paslaugoms*; šių gaminių / paslaugų prieinamumo srities institucinę sąrangą; rinkos priežiūrą dėl prieinamumo reikalavimų; atsakomybės mechanizmą už pažeidimus.</p> <p><i>Įstatymo projektu į nacionalinę teisę perkeliama 2019 m. priimtos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (Prieinamumo direktyva) nuostatos.</i></p>
SPRENDŽIAMA PROBLEMA	<p>Šiuo metu nėra vykdoma nuosekli rinkos priežiūra prieinamumo reikalavimų atžvilgiu. Pavieniai prieinamumo reikalavimai egzistuoja tik kai kurių viešųjų pirkimų, transporto, aplinkos, audiovizualinės žiniasklaidos srityse (pvz., nustatytos neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisės keliaujant oru, geležinkelio, jūrų ir vidaus vandens keliais, reikalavimai teritorijų planavimui ir statinių projektavimui ir kt.).</p> <p>Eurobarometro tyrimo dėl prieinamumo duomenimis, 25 proc. respondentų ar jų šeimų nariams, turintiems negalią, tenka susidurti su sunkumais perkant reikiamus produktus / paslaugas, ir 93 proc. sutinka ar yra linkę sutikti, jog būtina reikalauti, kad gamintojai / paslaugų teikėjai užtikrintų savo parduodamų prekių / paslaugų prieinamumą.</p> <p>Viešosios informacijos asmenims su negalia prieinamumas Lietuvos elektroninėje erdvėje tesiekia 3,4 proc. Aktualioji informacija asmenims su negalia nėra prieinama jiems priimtinu bendravimo būdu (pvz., žodiniu, rašytiniu, garsiniu, vaizdiniu informacijos perdavimo ir gavimo būdais naudojant Brailio raštą, lengvai suprantamą kalbą, gestų kalbą ir kt.).</p>

* taikoma (pagal Prieinamumo direktyvą) šiems gaminiams / paslaugoms:

- bendrosios paskirties kompiuterių aparatinės įrangos operacinėms sistemoms;
- mokėjimo terminalams ir tam tikriems savitarnos terminalams (pvz., bankomatams, bilietų pardavimo automatams, registracijos automatams ir interaktyviems informacijos teikimo savitarnos terminalams);
- vartotojų galiniams įrenginiams su interaktyviais kompiuteriniais pajėgumais, naudojamiems el. ryšių paslaugoms ir prieigai prie audiovizualinės žiniasklaidos;
- elektroninėms skaityklėms;
- oro, autobusų, geležinkelio ir vandens transporto paslaugų elementams (pvz., interneto svetainėms, nešiojamaisiais prietaisais teikiama paslaugoms, el. bilietams ir informacijos teikimui) ir geležinkelio sistemos gaminiams, kurie yra geležinkelio sistemos sąveikaujančios dalys (pvz., kompiuteriams, savitarnos terminalams ir kt.);
- el. ryšio paslaugoms; paslaugoms, kuriomis suteikiama prieiga prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų;
- el. banko paslaugoms vartotojams;
- el. knygoms;
- el. prekybos paslaugoms;
- atsakymams į skubios pagalbos pranešimus, kurie gaunami skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.

POREIKŲ KEISTI REGULIAVIMĄ INDIKUOJANTYS SUBJEKTAI IR (AR) ŠALTINIAI	DUOMENYS / ĮRODYMAI
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ES teisinis reguliavimas ✓ Tarptautinė teisė ✓ Tyrimų duomenys 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Prieinamumo direktyvos (nuostatos ir reikalavimai Įstatymo projektu perkeliama į nacionalinę teisę) tikslas</u> – prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo suderinant valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su tam tikrų skaitmeninės rinkos gaminių / paslaugų* prieinamumo reikalavimais, visų pirma panaikinant dėl skirtingų prieinamumo reikalavimų kylančias kliūtis ir siekiant pagerinti atitinkamos informacijos prieinamumą. • Prieinamumo direktyva sukuria teises ir pareigas gamintojams / importuotojams / platintojams / paslaugų teikėjams jų gaminių / paslaugų prieinamumui užtikrinti, taikant universalios dizaino principą. Ja skatinamas lygiomis galimybėmis grindžiamas dalyvavimas gerinant prieigą prie pagrindinių gaminių / paslaugų, visų pirma atsižvelgiant į asmenų su negalia poreikius. Tačiau prieinamumo reikalavimai yra naudingi ir kitiems funkcinį sutrikimų turintiems asmenims (vyresnio amžiaus žmonėms, nėščiosioms, su bagažu keliaujantiems asmenims ir kt.). • JT Neįgaliųjų teisių konvencija reikalaujama jos šalių imtis tinkamų priemonių, kad asmenims su negalia lygiomis sąlygomis su kitais būtų užtikrintas informacinės aplinkos prieinamumas ir sudarytos sąlygos gauti informaciją jiems prieinamu būdu. • <u>Neįgaliųjų reikalų departamento užsakymu atlikto tyrimo „Paslaugų prieinamumo ir gaminių tinkamumo visiems Lietuvoje gyvenantiems vartotojams kuo platesniu mastu analizė“ (2020) gautų duomenų analizė išryškino, kad teikiant paslaugas / gaminant gaminius paslaugų teikėjai / gamintojai daugiausia dėmesio skiria judėjimo negalią turinčių asmenų poreikiams, nevertinant kitokias negalias (regos, klausos, pažinimo, psichosocialinės) turinčių asmenų poreikių. Didelė dalis vartotojų negali tinkamai įvertinti prekės kokybės ir ją pasinaudoti dėl netinkamos prekės pakuotės ar informacijos apie ją pateikimo (šriftas, kontrastas, garsinė informacija ir pan.).</u> • <u>SADM iniciatyva atlikta (2019) Lietuvos Respublikos teisės aktų analizė dėl tinkamo Prieinamumo direktyvos perkėlimo</u> atskleidė, kad lyg šiol Lietuvoje egzistuojanti teisinė bazė prieinamumo srityje išimtinai sukoncentruota į neįgaliųjų socialinių teisių užtikrinimą ir infrastruktūrinių sprendimų pritaikymą specialiųjų poreikių turinčioms asmenų grupėms. Prieinamumo direktyvos įsigaliojimas didele apimtimi palies daugelį reikšmingų ekonominių sektorių, o pati reguliavimo apimtis iš esmės lems esminę neįgaliųjų prieinamumo prie gaminių / paslaugų reformą ES valstybės narėse. Atsižvelgiant į galiojančios nacionalinės teisės atitiktį direktyvai lygi, direktyvoje numatytą reikšmingą paveikiamų sektorių skaičių ir mastą, tikslus, taip pat tarptautinių imperatyvų priemones, ekspertai yra pasiūlę koncepcinę direktyvos įgyvendinimo struktūrą. Ši struktūra sudarytų prielaidas ne tik tinkamam direktyvos perkėlimui į nacionalinę teisę, bet sukurtų pagrindus tvariam bei sistemiskam teisėkūros procesui ateityje į prieinamumo sritį įtraukiant ir kitus papildomus sektorius. Rekomenduota parengti centrinį (pagrindinį) įstatymą, o ne koreguoti atskirų sektorių įstatymus.

SIŪLAMOS PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Prieinamumo direktyvos nuostatos iš esmės perkeliama tinkamai. Tikėtina, kad, tinkamas siūlomų priemonių įgyvendinimas ilgalaikėje perspektyvoje gali turėti teigiamą poveikį, sprendžiant prieinamumo problemas kai kurių skaitmeninės rinkos gaminių / paslaugų požiūriu.

Tačiau reglamentuojant prieinamumo reikalavimus, Įstatymo projekte apsiribojama tik tomis paslaugomis / gaminiais, kurios patenka į Prieinamumo direktyvos reguliavimo sritį. Pažymėtina, kad LRVK ir SADM užsakymu STRATA 2022 m. birželio mėn. atliktame tyrime, atsižvelgiant į poreikį spręsti sisteminius klausimus, buvo pasiūlytas bendrojo prieinamumo reikalavimo įgyvendinimo Lietuvoje institucinis modelis. T.y., pagal platesnį požiūrį Prieinamumo direktyvos perkėlimą suvokiant kaip galimybę sukurti bendrą prieinamumo reikalavimo įgyvendinimo modelį, neapsiribojant direktyvos tikslų pasiekimu. Tam, kad įvertinti ar Įstatymo projekte siūloma institucinė rinkos priežiūros sąranga ir priežiūros priemonės veikia efektyviai, rengėjai Įstatymo projekte yra pasiūlę atlikti teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą. Todėl siūlytina SADM ateityje įvertinti galimybę praplėsti prieinamumo reikalavimų taikymą.

Siekiant sisteminio pokyčio formuluojant ir diegiant prieinamumo reikalavimus, rengėjams siūloma Įstatymo projekte numatyti aiškų ir vieningą metodinės pagalbos mechanizmą. Abejotina, ar pasirinktas decentralizuotas modelis, kai metodinę pagalbą ministerijoms ir rinkos priežiūros institucijoms pagal savo kompetenciją teiks 3 atskiros institucijos (Neįgaliųjų reikalų departamentas, Lietuvos aklių biblioteka, Lietuvos bankas), o rinkos priežiūros institucijos,

kiekviena pagal savo kompetenciją, teiks metodinę pagalbą, rengs gaires, rekomendacijas ekonominės veiklos vykdytojams bei informuos visuomenę apie egzistuojančias priežiūros institucijas, yra tinkamas. Siūlome įvertinti galimybę pagrindinį vaidmenį metodiniame vadovavime suteikti SADM (*kaip ministerijos, formuojančios valstybės politiką gaminių / paslaugų prieinamumo srityje*) įgaliotai institucijai, pvz., Neįgaliųjų reikalų departamentui (NRD). NRD galėtų koordinuoti metodinės pagalbos teikimą, į pagalbą aktyviai pasitelkiant kitas institucijas bei organizacijas.

Įstatymo projekte taip pat nenumatyta, kas vykdys prieinamumo reikalavimų taikymo stebėseną. Pažymėtina, kad pateikiant papildomų lėšų poreikį, NRD yra nurodęs papildomų pareigybių poreikį metodinei pagalbai teikti, komunikacijai su ekonominės veiklos vykdytojais gamintojais vykdyti, prieinamumo poreikių analizėms atlikti. Tačiau Įstatymo projekte tokios funkcijos NRD (*SADM įgaliotai institucijai*) nėra numatytos.

Siūlytume rengėjams iš esmės tikslinti ir Įstatymo projekto aiškinamąjį raštą. Jame reiktų pateikti daugiau esminės informacijos apie siūlomas priemones ir jomis sprendžiamas problemas, siekiamas naudas, iliustruojant tai kiekybiniais ar kokybiniais duomenimis, faktine informacija. Taip pat paaiškinti, kodėl siūlomas decentralizuotas, o ne centralizuotas rinkos priežiūros modelis, pateikti argumentus kodėl siūlomi tokie, o ne kitokie baudų dydžiai ir kt. Tikslinga būtų pateikti informaciją ir apie kitas svarstytas alternatyvas; informaciją apie Prieinamumo direktyvos nuostatų, susijusių su rinkos priežiūra, perkėlimą į kitų ES valstybių narių nacionalinę teisę; pasidalinti gerosiomis užsienio šalyse taikomomis praktikomis, sprendžiant prieinamumo problemas.

Teikime nepasisakoma ir dėl Prieinamumo direktyvos neprivalomų įsipareigojimų aplinkos pritaikymui (aplinkos pritaikymas apima pastatų prieigą, įėjimų pritaikymą, įrangos ir pastatų pritaikymą transporte ir bankuose), t.y. kodėl siūloma šių įsipareigojimų neprisiimti ir nuostatų, susijusių su aplinkos pritaikymu, kol kas neperkelti į nacionalinę teisę.

Direktyvos nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę terminas – 2022-06-28. Reglamentavimas ir prieinamumo reikalavimai taikomi nuo 2025-06-28 (paslaugų teikėjai, naudoję gaminius iki tol, turi teisę toliau teikti paslaugas iki 2030-06-28).

Įstatymo projekte siūloma (*numatoma įsigaliojimo data – 2025-06-28. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad Prieinamumo direktyva turėjo būti perkelta į nacionalinę teisę iki 2022-06-28, prašoma Seimo jį svarstyti skubos tvarka*):

- Apibrėžti gaminius / paslaugas, kuriems taikomi prieinamumo reikalavimai (*apsiribojama Prieinamumo direktyvos taikymo sritimis*) *.
- Numatyti, kad prieinamumo reikalavimai taikomi tik tokia apimtimi, kad dėl jų nereikėtų daryti esminio gaminio / paslaugos pagrindinio pobūdžio pakeitimo ir nebūtų sukelta neproporcinga našta ekonominės veiklos vykdytojams. Vertinimą pagal nustatytus reikalavimus ir kriterijus atlieka patys veiklos vykdytojai ir tai dokumentuoja vertinimo ataskaitose (ataskaitos reikalavimas netaikoma labai mažoms įmonėms, tačiau rinkos priežiūros institucijoms paprašius, jos turi raštu pateikti faktus, susijusius su vertinimu).
- Nustatyti (**Įstatymo projekto prieduose**) gaminiams / paslaugoms taikytinus prieinamumo reikalavimus (bendrus ir konkretiems gaminiams / paslaugoms taikomus) ir Kriterijus neproporcingos naštos vertinimui.
- Numatyti gamintojų / importuotojų / platintojų / paslaugų teikėjų pareigas, įskaitant techninių dokumentų, atitikties deklaracijų rengimą ir CE ženklavimą ir neproporcingos naštos vertinimą.
- Įteisinti baudas ekonominės veiklos vykdytojams už pateiktą rinkai gaminių / paslaugą, neatitinkančią prieinamumo reikalavimų (*500-2500 Eur*); rinkos priežiūros institucijos nustatyto draudimo nesilaikymą (*1000-6500 Eur*); neatitinkančio reikalavimų gaminio / paslaugos padarytą žalą vartotojo sveikatai (*2500-15000 Eur*). Baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį, atsižvelgiant į nustatytas atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes. Tais atvejais, kai rinkai pateiktas gaminy / paslauga, neatitinkantis reikalavimų, nebuvo perduotas vartotojui ir jį ekonominės veiklos vykdytojas pašalina savanoriškai, jam gali būti skiriamas įspėjimas.
- Numatyti, kad SADM yra pagrindinė ministerija, formuojanti valstybės politiką gaminių / paslaugų prieinamumo srityje. Tame dalyvauja:
  - EIM (*dėl konkurencijos, ES vidaus rinkos, viešųjų pirkimų politikos ir verslo ir rinkos priežiūros*),
  - AM (*dėl fizinės aplinkos prieinamumo*),
  - TM (*dėl vartotojų teisių*),
  - FM (*dėl finansų rinkos ir finansinių paslaugų*),
  - KM (*dėl visuomenės informavimo ir leidybos*),
  - SM (*dėl transporto ir el. ryšių prieinamumo*),
  - VRM (*dėl Bendrojo pagalbos centro atsakymų į skubios pagalbos prašymus, kurie gaunami ryšio numeriu 112*).
- Nustatyti, kad metodinę pagalbą ministerijoms ir rinkos priežiūros institucijoms savo kompetencijos srityse teikia kultūros ministro įgaliota institucija (Lietuvos aklyųjų biblioteka), SADM įgaliota institucija (NRD) ir Lietuvos bankas.
- Numatyti prie SADM įgaliotos institucijos (NRD) veikiančią patariamąją Koordinacinę gaminių / paslaugų prieinamumo komisiją. Komisija nagrinėja gaminių / paslaugų prieinamumo klausimus, teikia institucijoms pasiūlymus dėl prieinamumo politikos ir jos įgyvendinimo ir kt. Į Komisijos sudėtį įtraukiami ministerijų, įstaigų atstovai bei rinkos priežiūros institucijos. Socialinių ar ekonominių partnerių atstovai turi sudaryti ne mažiau kaip 1/3 Komisijos narių (*Komisijos veiklos nuostatus ir personalinę sudėtį tvirtina ir techniškai aptarnauja SADM įgaliota institucija (NRD)*).

- Nustatyti, kad rinkos priežiūrą vykdo (tikrina taikytinų prieinamumo reikalavimų laikymąsi, nagrinėja pažeidimus ir skiria baudas, teikia ekonominės veiklos vykdytojams metodinę pagalbą, rengia gaires, rekomendacijas, įrankius, padedančius įgyvendinti prieinamumo reikalavimus ir kt.):
  - Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (VVTAT) (*dėl bendrosios paskirties vartotojų kompiuterinių aparatinės įrangos sistemų; savitarnos terminalų: bankomatų, bilietų pardavimo ir registracijos automatų ir kt.; vartotojų galinių įrenginių, naudojamų el. ryšių paslaugoms; el. skaityklių; banko paslaugų vartotojams; el. knygų; el. prekybos paslaugų*),
  - Lietuvos transporto saugos administracija (*dėl keleivinio oro, autobusų, vandens transporto paslaugų, keleivių geležinkelio transporto interneto svetainių, mob. programėlių, el. bilietų, interaktyvių savitarnos terminalų ir kt.*),
  - Ryšių reguliavimo tarnyba (*dėl el. ryšių paslaugų*),
  - Lietuvos radijo ir televizijos komisija (*dėl vartotojų galinių įrenginių, naudojamų prieigai prie audiovizualinės žiniasklaidos, bei paslaugų, kurioms suteikiama ši prieiga*).

Kartu su Įstatymo projektu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolo projektas, kuriame siūloma įpareigoti EIM kartu su SADM dalyvauti Seimo komiteto posėdžiuose, svarstant Įstatymo projektą. Taip pat įpareigoti TM, SM, VRM, SADM, KM ir EIM atlikti savo kompetencijos įstatymų teisėkūros stebėseną.

Kitos svarstytos alternatyvios priemonės	Informacija nepateikta
Gerosios užsienio šalių taikomos praktikos	Informacija nepateikta

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO KAŠTAI

Rengėjai yra pateikę gautą informaciją iš institucijų apie lėšų poreikį Įstatymo projektui įgyvendinti. Dalis institucijų (Lietuvos radijo ir televizijos komisija ir Teisėjų taryba / Nacionalinė teismų administracija) skaičiavimų nepateikė, bet pažymėjo, kad bus reikalingos papildomos lėšos.

Nors Įstatymo projekto numatoma įsigaliojimo data yra 2025-06-28, tačiau siekiant pasirengti jo įgyvendinimui, dalis institucijų identifikuoja papildomų lėšų poreikį jau 2023 m. Siūlytina pakartotinai įvertinti lėšų poreikį 2023 m. arba numatyti, kad priemonės bus vykdomos iš institucijoms skirtų asignavimų, nes šios lėšos nėra numatytos kitų metų valstybės biudžeto projekte.

Dėl naujų reikalavimų įgyvendinimo tikėtinas ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų padidėjimas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad Prieinamumo direktyva įsigalios tik 2025 m. (priimta 2019 m.), laikoma, kad ekonominės veiklos vykdytojai turi pakankamai laiko pasiruošti pokyčiams, kurie bus taikomi visoje ES ekonominėje erdvėje. Prieinamumo direktyva nustato ir pereinamąjį laikotarpį iki 2030-06-28, per kurį paslaugų teikėjai gali toliau teikti paslaugas naudodami gaminius, kuriuos jie naudojo iki tol. Paslaugų sutartys, sudarytos anksčiau bei 2025-06-28, gali likti galioti be pakeitimų iki jų galiojimo pabaigos, tačiau neilgiau kaip 5 metus nuo Įstatymo įsigaliojimo.

Papildomų lėšų poreikis	<p>2023 m. – 118,1 tūkst. Eur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>NRD</u> (3 papildomoms pareigybėms įsteigti ir išlaikyti) – 84,95 tūkst. Eur. - <u>Lietuvos transporto saugos administracijai</u> (1 papildomai pareigybei) – 33,15 tūkst. Eur. <p>2024 m. – 114,45 tūkst. Eur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>NRD</u> (įsteigtoms pareigybėms išlaikyti) – 85,3 tūkst. Eur. - <u>Lietuvos transporto saugos administracijai</u> (įsteigtai pareigybei išlaikyti) – 29,15 tūkst. Eur. <p>2025 m. – 473,76 tūkst. Eur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>NRD</u> (įsteigtoms pareigybėms išlaikyti ir 2 papildomoms įsteigti) – 142,9 tūkst. Eur. - <u>VVTAT</u> (10 papildomų pareigybių įsteigti ir išlaikyti, iš jų po 2 – teritoriniuose skyriuose ir 2 tarnybos administracijoje) – 330,86 tūkst. Eur. - <u>Lietuvos transporto saugos administracija</u> patikslins pagal poreikį.
-------------------------	---

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO NAUDOS

Numatomas teigiamas poveikis vartotojams, kuriems aktualūs taikomi prieinamumo reikalavimai, ypač asmenims su negalia. Gaminiai / paslaugos turės atitikti jiems taikomus prieinamumo reikalavimus ir tai sudarys galimybę jais pasinaudoti daugiau vartotojų, kurie to anksčiau padaryti negalėjo.

Taip pat bus sukurtas nacionalinis gaminių / paslaugų prieinamumo politikos institucinis modelis, kuris ateityje galės būti naudojamas gaminių / paslaugų prieinamumo reikalavimų taikymo plėtrai bei rinkos priežiūrai prieinamumo aspektu.

Kiekybiniai / kokybiniai duomenys,	Nepateikta
------------------------------------	-------------------

pagrindžiantys teigiamą projekto poveikį	
Visuomenės grupės, kurios pajaus teigiamą poveikį	Asmenys su regos, klausos, judėjimo, psichikos ir elgesio sutrikimais, vyresnio amžiaus žmonės, nėsščiosios, su bagazu keliaujantys asmenys ir kt. (<i>skaitinė išraiška nenurodyta</i>)

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Konsultacijos su visuomene nebuvo organizuotos, tačiau Įstatymo projektas derintas su asmenimis su negalia atstovaujančiomis organizacijomis.

Atsižvelgiant į tai, kad nevyriausybinių sektoriaus aktyvus dalyvavimas, įgyvendinant Įstatymo projektą, yra labai svarbus, tikslinga turėti nevyriausybinių organizacijų pritarimą. Todėl siūloma rengėjams aptarti Įstatymo projektą su asmenimis su negalia atstovaujančiomis nevyriausybėmis organizacijomis arba Neįgaliųjų reikalų taryboje, o jei tokie aptarimai jau buvo organizuoti, pateikti informaciją apie jų rezultatus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su AM, FM, Informacinės visuomenės plėtros komitetu, Lietuvos standartizacijos komitetu, Viešųjų pirkimų tarnyba, Lietuvos aklųjų biblioteka, Lietuvos radijo ir televizijos komisija, Lietuvos savivaldybių asociacija.

Patikslintas pagal EIM, VRM, TM, KM, Ryšių reguliavimo tarnybos (RRT), VVTAT, NRD, Lietuvos transporto saugos administracijos, Bendrojo pagalbos centro, Teisėjų tarybos, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos, Lietuvos paraplegikų asociacijos pastabas. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies teikiama derinimo pažyma.

Atsižvelgiant į tai, kad vis dar likę nemažai reikšmingų nesuderintų pastabų su Įstatymo įgyvendinime dalyvaujančiomis institucijomis, siūlome rengėjams dar kartą darbo tvarka jas aptarti su šias pastabas teikusiomis institucijomis.

Likusios nesuderintos pastabos ir pasiūlymai

Pagrindinės pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta:

EIM: nesutinka nustatyti Techninių dokumentų parengimo, atitikties vertinimo tvarkos bei Gaminių bandinių paėmimo tvarkos, nes EIM neturi kompetencijos formuoti specialius prieinamumo reikalavimus (*SADM: šie poįstatyminiai teisės aktai yra susiję tik su rinkos priežiūros funkcijomis ir savo esme neturi specifinių prieinamumo reikalavimų aspektų*).

TM: kadangi projekte numatyta prieinamumo rinkos priežiūrą pavesti skirtingoms institucijoms, būtinas horizontalus veiksmingas koordinavimas. Be to, koordinacinei komisijai įstatymo projekte turėtų būti nustatytas baigtinis jos funkcijų sąrašas (*SADM: nėra tikslinga nustatyti koordinacinės komisijos baigtinio funkcijų sąrašo, siekiant ateityje išvengti įstatymo keitimo dėl jų tikslinimo*).

KM: nesutinka, kad Lietuvos radijo ir televizijos komisijai būtų pavesta vykdyti rinkos priežiūros institucijos funkcijas vykdant reikalavimų, taikomų vartotojų galinių įrenginių, naudojamų prieigai prie audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų. Nes šios funkcijos nesusiję su jos kompetencija. Be to, projekte siūlomas rinkos priežiūros modelis galimai neleis užtikrinti vieningo, nuoseklaus ir unifikuoto reikalavimų (ypač bendrųjų) taikymo ir priežiūros skirtinguose sektoriuose (*SADM: komisijai jau šiuo metu priskirtinos panašios funkcijos, todėl nėra tikslinga jas priskirti kitai institucijai. Be to, pati Lietuvos radijo ir televizijos komisija tam neprieštarauja*).

RRT: decentralizuotas prieinamumo reikalavimų priežiūros modelis neleis užtikrinti vieningo, nuoseklaus ir unifikuoto reikalavimų taikymo. Siekiant užtikrinti universalaus dizaino taikymą, priežiūra turi būti vykdoma centralizuotai, t.y. vienos institucijos, kurios pagrindinė veikla yra neįgaliųjų integracija. RRT numatytos priskirti funkcijos dėl prieinamumo reikalavimų, taikomų el. ryšio paslaugoms, nėra susiję su jos kompetencija (*SADM: RRT jau šiuo metu priskirtinos panašios funkcijos, todėl nėra tikslinga jas priskirti kitai institucijai*).

VVTAT: nesutinka, kad jai būtų priskirta dalis priežiūros funkcijų, t.y. savitarnos terminalų, vartotojų galinių įrenginių, naudojamų el. ryšių paslaugoms, banko paslaugoms (*SADM: VVTAT jau šiuo metu priskirtinos panašios funkcijos, todėl nėra tikslinga jas priskirti kitai institucijai. Be to, TM neišreiškė nepritarimo ir pateikė lėšų poreikį šioms funkcijoms įgyvendinti*).

NRD (analogišką pastabą teikia ir Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga): kadangi asmenys su negalia dažnai susiduria su sunkumais dėl paštomatų ir taromatų nepritaikymo, siūloma reglamentuoti ir šių įrenginių pritaikymą (*SADM: Įstatymo projektu siekiama tik perkelti direktyvą. Ateityje, naudojantis sukurtu sąrangos mechanizmu, svarstyтина galimybė inicijuoti prieinamumo reikalavimų plėtrą*).

Lietuvos transporto saugos administracija: siūlo įtvirtinti terminą, per kiek laiko turi būti pašalinta neatitiktis reikalavimams (*SADM: neatitikties pašalinimas priklauso nuo jos masto,*

	<p><i>todėl vienodo termino nėra įmanoma nustatyti).</i></p> <p><u>VRM</u>: kadangi Prieinamumo direktyvos perkėlimo atitikties lentelėje nurodyta, kad direktyva perkeliama ir Bendrojo pagalbos centro įstatymu, būtina kartu teikti ir šio įstatymo priedo pakeitimo projektą (<i>SADM: pagal teisėkūros tvarką lydintieji įstatymai, kurių vienintelis pakeitimas būtų jų priedo pakeitimas, nėra rengiami – jie turės būti papildyti vėliau</i>).</p>
--	--

KITI DALYKINIO VERTINIMO ASPEKTAI

Pastabos ir pasiūlymai:

- 1) Svarstyti iš esmės peržiūrėti, patikslinti ir (ar) papildyti nuostatas dėl metodinės pagalbos, konsultavimo bei stebėsenos koordinavimo. Įstatymo projekte siūlytume numatyti ir aktyvesnį asmenis su negalia atstovaujančių organizacijų įsitraukimą į metodinės pagalbos teikimo ir stebėsenos procesą.
- 2) Siūlome tikslinti nuostatas dėl Koordinacinės gaminių ir paslaugų komisijos (5 str.). Neaišku, kodėl į komisijos sudėtį siūloma įtraukti visas prieinamumo politikos formavime dalyvaujančias ministerijas, išskyrus VRM. Nurodoma, kad komisija sudaroma iš ministerijų ir priežiūros institucijų, bet socialinių ar ekonominių partnerių atstovai turi sudaryti ne mažiau 1/3 komisijos narių. Neaišku, kas yra socialiniai ar ekonominiai partneriai ir kaip jie bus atrenkami.
- 3) Teikime reiktų pateikti argumentuotus paaiškinimus dėl siūlomo Vyriausybės posėdžio protokolo projekto teikimo tikslo ir turinio arba jo atsisakyti. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiame protokolo projekte ir Vyriausybės nutarimo projekte pateikiamos viena kitai prieštaraujančios nuostatos – protokole siūloma įpareigoti EIM kartu su SADM dalyvauti Seimo komiteto posėdžiuose, kai bus svarstomas Įstatymo projektas, o Vyriausybės nutarimo projekte – įgalinti socialinės apsaugos ir darbo ministrą atstovauti Vyriausybei, svarstant įstatymo projektą Seime.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydytė-Garbštienė

Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupė, patarėja